

Samenwerkende
GezondheidsFondsen

SGF

2022

Jaarverslag

2022

2

2

Inhoud

Voorwoord	4
Meer impact door samenwerking	8
Gezamenlijke programma's	11
Programma Gezonde Generatie	12
Eerste 1000 dagen	14
Veilig opgroeien	15
Gezonde voeding	17
Sporten en bewegen	22
Mentaal gezonde leeromgeving	24
Alcoholpreventie	26
Jongeren en de Gezonde Generatie	29
Kennis, onderzoek en impactmonitoring (KOI)	31
Ziekteoverstijgende onderzoeksprogramma's	
Programma Immunologie	36
Programma Humane Meetmodellen	37
Bijdrage aan RegMedXB	39
Verkenning Infectieziekten en antimicrobiële resistentie	40
Programma Kwaliteit van leven	45
Vereniging	49
Platform- en netwerkfunctie	50
Kennisuitwisseling	51
Ons bureau	52

Samen op weg naar een langer gezond leven voor iedereen

Na twee ongewone COVID-jaren, startte 2022 met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. Het leidde tot sterke inflatie en grotere overheidsuitgaven. In combinatie met het oplopende arbeidstekort, vergrijzing, de toename van het aantal mensen met chronische ziekten en steeds duurdere zorg tot op latere leeftijd groeien de sociaal economische gezondheidsproblemen gestaag. Hoe houden we de gezondheidszorg hoogwaardig en toegankelijk voor alle lagen van de bevolking en alle ziektebeelden? Hoe kunnen we daarin het beste samenwerken binnen SGF verband? Het zijn ingrediënten voor het SGF meerjarenplan 2023-2030 dat in 2022 is goedgekeurd in de ALV. Dat plan is relevanter dan ooit, in een tijd waarin het vertrouwen in de overheid elk jaar daalt. Uit eigen onderzoek blijkt dat gezondheidsfondsen door Nederlanders gezien worden als betrouwbare organisaties die kunnen inspringen op zaken die de overheid laat liggen of niet kan oppakken. ▶

Michael Rutgers
voorzitter

Met dat meerjarenplan kijken we vooruit op het vergroten van preventie en een gezonde leefstijl in Nederland, effectievere en betaalbare behandelmethodes voor patiënten en meer participatie voor mensen met een chronische aandoening. Naast de doorontwikkeling van die brede, ziekteoverstijgende blik op de toekomst door de 22 leden van de SGF, hebben we samen mooie resultaten geboekt in 2022.

De preventietafels op voeding en alcohol vinden we niet effectief genoeg. Daarom vroegen we in 2022 aandacht voor een gezonde voedselomgeving en het serieus nemen van alcoholpreventie. Hiernaast hebben we vanuit de Gezonde Generatie bewustwording gecreëerd over mentale gezondheid, bij zowel ouders als jongeren via campagnes die raakten. Met de campagne 'Je Monster de baas' bereikten we meer dan 1,5 miljoen jongeren om te zorgen voor meer openheid over ingrijpende jeugdervaringen, die helaas nog vaak tot verminderde gezondheidskansen leiden. Met de Ode aan Ouders campagne bereikten we nog eens 5 miljoen mensen om bewustwording te vergroten rond het belang van steun aan ouders in de eerste 1000 dagen.

'We werken niet alleen met elkaar samen, maar met steeds meer andere organisaties. En we worden ook gezien.'

We hebben ons streven naar meer maatschappelijke impact van de gezamenlijke onderzoeksactiviteiten versterkt. In 2022 kwamen drie onderzoeken binnen het Immunologie programma gereed met veelbelovende resultaten voor vervolgonderzoek. Met het programma Humane Meetmodellen lopen we voorop in de transitie naar proefdiervrije meetmodellen. Daarnaast is in 2022 ook aandacht besteed aan het verkennen en

vormgeven van een nieuw ziekteoverstijgend onderzoeksprogramma: Leefstijlgeneeskunde. Het doel is om onderzoek naar leefstijlinterventies te stimuleren die leiden tot verbetering van de kwaliteit van leven van patiënten binnen de curatieve zorg.

We onderzoeken nieuwe gebieden waar we als SGF een ziekteoverstijgende bijdrage kunnen leveren aan de gezondheidszorg. Binnen het Kwaliteit van leven-programma is met een Theory of Change een strategie uitgewerkt waarmee de basis is gelegd voor de uitvoering van het programma vanaf 2023. De taskforce infectieziekten en antimicrobiële resistentie heeft met andere partijen uit het veld een plan van aanpak voor de kwartiermakersfase vormgegeven waarbij 'publiek bewustzijn' en 'de stem van de patiënt' centraal staan.

We werken niet alleen met elkaar samen, maar met steeds meer andere organisaties. En we worden ook gezien. Als verbinder kunnen wij met de partners een bijdrage leveren aan het meer toekomstbestendig maken van de gezondheidszorg. Hopelijk helpen we de versnelling van de noodzakelijke verandering en krijgen meer Nederlanders kansen op langer gezond leven.

Meer impact door samenwerking

Gezondheidsfondsen leveren als private non-profitorganisaties een belangrijke bijdrage aan de volksgezondheid. Als charitatieve instellingen worden gezondheidsfondsen voornamelijk gefinancierd uit particuliere donaties. Gezondheidsfondsen hebben een onafhankelijke positie, zetten zich in voor het voorkomen en genezen van (dodelijke en chronische) aandoeningen en komen op voor goede en innovatieve zorg voor patiënten. Vaak in nauwe samenwerking met patiëntenorganisaties. In sommige gevallen zijn gezondheidsfonds en patiëntenorganisatie geïntegreerd. Sinds 2002 werken de gezondheidsfondsen samen en blijkens de akte d.d. 30 juni 2010 werd de Vereniging Samenwerkende GezondheidsFondsen per genoemde datum opgericht.

De maatschappelijke kracht van de binnen de SGF verenigde leden wordt onder meer zichtbaar door:

- een achterban van duizenden vrijwilligers en zo'n 5 miljoen donateurs;
- ruim €420 miljoen aan middelen die gezamenlijk bijeen worden gebracht;
- een groot netwerk in het gezondheids- en onderzoeksveld, de maatschappij, de politiek en het bedrijfsleven.

Gezondheidsfondsen zijn niet weg te denken als partner van een gezonde samenleving. In nauwe samenwerking met patiënten, (zorg) professionals, onderzoekers en het bedrijfsleven financieren wij onderzoek en innovatie. Met onze communicatiekracht bereiken gezondheidsfondsen een groot publiek en vragen wij aandacht voor langer gezond leven voor iedereen in Nederland.

Wat is de reden dat de gezondheidsfondsen

Samenwerkende Gezondheidsfondsen

Onze netwerkpartners

Gezamenlijke programma's

In 2022 zetten de gezondheidsfondsen de samenwerking op verschillende thema's voort en liepen de volgende gezamenlijke programma's:

1. Programma Gezonde Generatie

2. Ziekteoverstijgende onderzoeksprogramma's

3. Programma Kwaliteit van leven

Gezamenlijke programma's

1 Programma Gezonde Generatie

Gezondheidsfondsen zetten zich van oudsher in voor het genezen van ziekte en het verbeteren van de kwaliteit van leven van mensen met een chronische aandoening. Maar het liefst voorkomen we natuurlijk dat mensen ziek worden. Het zijn veelal dezelfde leefstijlgedragingen die aan de basis liggen van vele gezondheidsproblemen.

Als we de krachten bundelen, kunnen we op het gebied van preventie veel meer bereiken. En hoe jonger we daarmee beginnen hoe beter. Vanuit dat idee is het meerjarenprogramma [Gezonde Generatie](#) ontstaan en in

november 2017 door de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF) in opdracht van de Stichting Loterijacties Volksgezondheid (SLV) vastgesteld. Eind mei 2018 heeft het bestuur van de SGF het Plan van Aanpak Gezonde Generatie goedgekeurd om het meerjarenprogramma mee te gaan uitvoeren. Onze droom én ambitie: de gezondste jeugd van de wereld in 2040.

We leggen hiervoor de basis bij kinderen in de leeftijdscategorie vanaf de preconceptie tot en met 24 jaar. Het gezamenlijk verbeteren van de gezondheid van jongeren levert heel

Nederland wat op. Jongeren gaan zich energiever en gezonder voelen in sociaal, fysiek en mentaal opzicht. Op de middellange termijn krijgt Nederland een gezondere bevolking met minder chronisch zieken. Op de lange termijn zien we een toename van de gezonde levensjaren van Nederlanders. Zo draagt de Gezonde Generatie ook bij aan de verhoging van de arbeidsparticipatie en de verlaging van de zorgkosten in Nederland. Met de gezondste jeugd op fysiek, mentaal en sociaal vlak, richt de Gezonde Generatie zich op de thema's hiernaast:

Het SGF-bestuur is opdrachtgever en geeft strategische sturing aan het programma. Een klankbordgroep Gezonde Generatie met vertegenwoordiging vanuit de SGF-leden geeft advies aan het SGF-bestuur. De leden van de SGF zijn actief betrokken bij de planvorming en uitvoering van het programma.

Thema's Gezonde Generatie

- Eerste 1000 dagen
- Veilig opgroeien
- Gezonde voeding
- Sporten en bewegen
- Mentale gezondheid
- Rookvrij
- Alcoholpreventie
- Jongeren - 2K40

Programma Gezonde Generatie:

Eerste 1000 dagen

Een gezonde basis voor de Gezonde Generatie

Sinds 2019 werken we samen met de Bernard van Leer Foundation en de Noaber Foundation aan een gezonde start voor ieder kind. Die gezonde start is dé basis voor de Gezonde Generatie. Vanuit het project [Eerste 1000 dagen](#) helpen we ouders hun kind een gezonde start te geven.

In 2022 werd in de week van de ouder de campagne Ode aan Ouders herhaald met een bereik van meer dan vijf en een half miljoen. Daarna werkten we, met inzichten uit een kwalitatief onderzoek, aan een vervolg op deze campagne om mensen te activeren meer oog te hebben voor ouders. Dit vervolg is in het najaar van 2022 gelanceerd en

bracht onder ouders en hun omgeving het gesprek op gang over het geven en vragen van steun.

Niet alleen de sociale omgeving maar ook politici en beleidsmakers kunnen ouders helpen hun kind een gezonde start te geven. Om te achterhalen wat zij concreet kunnen doen hebben we geïnterviewd wat de behoeften van ouders zijn. Met stip op nummer één staat het ervaren van minder stress. Politici en beleidsmakers kunnen bijdragen aan het verminderen van factoren die stress veroorzaken. Op basis van het onderzoek is een plan voor agendering uitgewerkt en een nauwere samenwerking aangegaan met professor dr. Tessa Roseboom / Amsterdam UMC voor de uitvoering daarvan.

■ **Video:** Steun aan ouders

Programma Gezonde Generatie: Veilig opgroeien

Voorkomen van gezondheidsschade door ingrijpende jeugdervaringen

Samen met een collectief van elf kind- en vermogensfondsen werken we sinds 2021 aan het project Voorkomen van gezondheidsschade door ingrijpende jeugdervaringen.

Aan de ene kant willen we een stapeling van ingrijpende jeugdervaringen voorkomen door ouders te versterken zodat zij hun kind(eren) veilig op kunnen laten groeien. Aan de andere kant versterken we de veerkracht van jongeren die ingrijpende jeugdervaringen

meegemaakt hebben zodat ze kunnen kiezen voor een gezonde leefstijl.

Eén op de vier jongeren in Nederland heeft meer dan twee ingrijpende jeugdervaringen meegemaakt. Om hierover meer openheid te creëren lanceerden we op 1 juli samen met zangeres Bente de campagne Je Monster de Baas. Aan de campagne werken elf jongeren intensief mee. We bereikten meer dan twee en een half miljoen jongeren. Alle informatie en campagnematerialen zijn te vinden op www.jemonsterdebaas.nl.

■ Mini docu: Je monster de baas

HET BREIN

OVER STRESS, TEGENSLAG EN VEERKRACHT

■ **Video:** Breinbijsluiters - over de ontwikkeling van het brein

Daarnaast ontwikkelden MIND, Hersenstichting, Augeo en Stichting Kinderpostzegels de Breinbijsluiters. Dit is een interactieve educatietool voor ouders en jongeren over stress, tegenslag en veerkracht. Op basis van behoeften vanuit het veld wordt nu ook de breinbijsluiters voor kinderen van 8-12 jaar ontwikkeld. Op www.breinbijsluiters.nl zijn alle materialen en informatie gebundeld voor ouders, jongeren, professionals en leerkrachten.

De activiteiten rond het versterken van ouders worden zoveel mogelijk geïntegreerd in het project Eerste 1000 dagen. Zo maakten we

ook in 2022 ouders meer bewust van de kleine dingen die je kunt doen als ouder om je kind veilig op te laten groeien, zoals knuffelen, troosten en aandacht geven. Drs. Marjon Donkers, adviseur kinderrechten en preventie ingrijpende jeugdervaringen, ging bij verschillende gezondheidsfondsen langs om een presentatie te geven over ingrijpende jeugdervaringen en de relatie met de achterban van het fonds. Tot wel 25% van aandoeningen als hart- en vaatziekten, longziekten, vormen van kanker en chronische depressie worden veroorzaakt door een stapeling van ingrijpende jeugdervaringen.

Programma Gezonde Generatie: Gezonde voeding

Een gezonde voedselomgeving en een gezond voedselpatroon zijn belangrijke voorwaarden voor een gezonde samenleving en de Gezonde Generatie. 93% procent van de Nederlanders vindt het belangrijk dat gezonde voeding meer gestimuleerd wordt bij kinderen. In de Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie (AVGG) werken Diabetes Fonds, Hartstichting, Maag Lever Darm

Stichting en Nierstichting samen met UNICEF Nederland, gemeente Amsterdam en JOGG aan de ambitie dat in 2040 de voedselomgeving, in elk geval voor kinderen, gezond is.

Het jaar 2022 startte met het goede nieuws dat de Gezonde Generatie in 2040 in het coalitieakkoord Rutte IV als regeringsdoel is

opgenomen, met concrete maatregelen op suikertaks, btw-verlaging groente en fruit en bescherming van kinderen tegen online marketing en bindende afspraken over productverbetering. Onze lobby naar Tweede Kamerleden heeft ervoor gezorgd dat deze onderwerpen hoog op de agenda blijven. Zo namen we deel aan het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer, gaven we met steun van onze partners input mee aan Kamerleden voor debatten. Sinds dit jaar deelden we onze acties met onze achterban ook via social media.

Kabinet kondigt nieuwe maatregelen aan

Onze inzet werd beantwoord door het kabinet, zij kondigde in hun decemberbrief de volgende aanvullende maatregelen aan:

- wettelijke verbod op marketing van ongezonde voedingsmiddelen (onder de 18 jaar);
- mogelijkheden voor gemeenten om nieuwe, ongezonde voedingsaanbieders te weren en;
- wettelijke maatregelen die ervoor zorgen dat voedingsmiddelen minder suiker, zout en ongezond vet bevatten.

Draagvlakonderzoek

Het is van groot belang dat maatregelen voor een gezonde voedselomgeving ook breed gedragen worden door de maatschappij. Om dit draagvlak te volgen, voerden we in 2022 opnieuw het draagvlakonderzoek uit. Daaruit blijkt dat vrijwel alle Nederlanders

(93%) het stimuleren van gezonde voeding voor kinderen erg belangrijk vinden. Er blijft ook veel steun voor maatregelen die de voedselomgeving van kinderen gezonder maken, bijvoorbeeld een gezonder voedselaanbod op school en het verlagen van de prijs van gezonde voeding.

Superlijst Gezondheid

Als partner van onderzoeksstichting Questionmark hebben we dit jaar de tweede Superlijst Gezondheid uitgebracht. Dit onderzoek is een vergelijking onder de acht grootste Nederlandse supermarkten over hoe zij consumenten stimuleren om gezond te eten en te drinken. Hieruit bleek dat er nauwelijks iets is veranderd ten opzichte van 2020, dat nog altijd ruim 80% van de producten in reclamefolders ongezond zijn en dat er nog veel werk aan de winkel is.

Inzet blijft hard nodig

Hoewel we zien dat het onderwerp Gezonde Voedselomgeving dit jaar hoger op de agenda is gekomen, blijkt dat we er nog lang niet zijn. Zo werd de invoering van de suikertaks op frisdrank vertraagd en staat het schrappen van de btw op groente en fruit ter discussie. We blijven ons de komende jaren hard inzetten om het maatschappelijk bewustzijn over de rol van de voedselomgeving op het gedrag te vergroten. Daarmee komen straks maatregelen binnen handbereik die nodig zijn om ieder kind te laten opgroeien in een gezonde voedselomgeving.

Superlijst Gezondheid 2022

**'Gezond eten zou de
makkelijkste optie
moeten zijn'**

Interview Diena Halbertsma

Diena Halbertsma, directeur van het Diabetes Fonds en voorzitter van de Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie, weet uit eigen ervaring wat de invloed is van de omgeving op het voedingspatroon van kinderen.

‘Dat het lastig is om kinderen gezond te laten eten en drinken weet ik uit eigen ervaring; ik heb twee zoons van 16 en 17 jaar. In hun omgeving is frisdrank de norm in plaats van water of thee. Terwijl het drinken van één blikje frisdrank per dag (330 ml) al de kans op diabetes type 2 met twintig procent verhoogt. Hoe mooi zou het zijn als de omgeving waar onze kinderen in opgroeien gezond gedrag niet moeilijker maar juist makkelijker maakt?’

Nederlanders vinden het belangrijk dat gezonde voeding meer gestimuleerd wordt bij kinderen.

‘Door voortdurend aandacht te vragen voor de urgentie en te laten zien dat er draagvlak is in de samenleving, stimuleren we de politiek tot actie. Door als fondsen met vele partners de krachten te bundelen kunnen we de politiek als het ware een kant en klaar-pakket aanbieden. Natuurlijk mét een goed recept. Zodat men direct kan beginnen met koken, om maar even in voedingstermen te blijven.’

‘Wist je dat we 200 voedselkeuzes per dag maken? Heel veel van die keuzes zijn onbewust en worden beïnvloed door allerlei slimme marketingtechnieken van de voedingsindustrie. Dat hebben we vaak helemaal niet in de gaten.’

Gezonde voeding voor iedereen betaalbaar

‘Wat ik schrijnend vind is dat op dit moment zes op de tien huishoudens moeite heeft om financieel het hoofd boven water te houden. Een miljoen mensen in Nederland leeft onder de armoedegrens. Mede door de inflatie is gezond voedsel duurder en is gezond eten voor veel mensen niet meer te betalen. Gezonde voeding zou geen sluitpost mogen zijn. Laten we gezonde voeding echt voor iedereen betaalbaar maken.’

Programma Gezonde Generatie:

Sporten & bewegen

In 2022 ontwikkelen we een communicatiestrategie en campagne ter bevordering van de Beweegrijke en Sportieve Generatie die we in 2023 ten uitvoer brengen. Hierbij werken we samen met zes sportbonden (KNVB, KNHB, KNGU, NL-Actief, KNLTB en Nevobo).

De Beweegrijke en Sportieve Generatie werd afgelopen jaar tevens gepresenteerd als onderdeel van de Beweegalliantie, die afgelopen jaar werd opgericht door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), waarmee invulling wordt gegeven aan het Nationaal Preventieakkoord. Tijdens het congres "Sportief Verbinden" van NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten en VWS was de Beweegrijke en Sportieve Generatie één van de twee hoofdthema's.

Olympic Moves

Voor het tweede jaar op rij was Gezonde Generatie hoofdpartner van de grootste scholensport competitie van Nederland Olympic Moves van NOC*NSF en KVLO (Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Oefening). Op 10 juni vond met 6000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs de School Final plaats op Papendal. Ook dit jaar vroegen we om meer aandacht voor het betrekken van vmbo-leerlingen en de koppeling met thema's als mentale gezondheid, voeding en roken.

Jonger Oranje

In 2022 vervangt Gezonde Generatie FEBO als partner van voetbalplatform Jonger Oranje. Door de samenwerking worden jaarlijks duizenden kinderen bereikt via talentendagen, clinics en andere voetbalactiviteiten van Jonger Oranje.

Programma Gezonde Generatie:

Mentaal gezonde leeromgeving

De mentale gezondheid van onze jeugd staat onder druk. Veel jongeren hebben te maken met ongezonde stress en prestatiedruk, door school, ouders en in sociale context. Daarom richten we ons op een weerbare generatie die opgroeit in een mentaal gezonde (leer) omgeving die hen (onder)steunt, bijstaat en stimuleert. Dit doen we door jongeren te versterken, een mentaal gezonde leeromgeving te stimuleren en de maatschappelijke norm rond presteren te veranderen.

Randvoorwaarden voor een mentaal gezonde leeromgeving

In samenwerking met jongeren en Nederlandse jongerenorganisaties zoals Unicef, NJR, LAKS, ISO, MIND Us, JOBMBO en Lieve Mark hebben we de BIG5 opgesteld.

Lobby

Deze randvoorwaarden hebben we samen met onze position paper ingezet bij onze lobby bij politiek, beleidsmakers, onderwijsraden en initiatieven gericht op het verbeteren van het onderwijs, voor meer aandacht voor sociaal emotionele vaardigheden (SEV) in het onderwijs. Ook wordt het als onderlegger gebruikt bij de Werkgroep Onderwijs van MIND Us, waardoor deze voorwaarden vanuit de jeugd zo veel mogelijk gebruikt worden bij nieuwe initiatieven.

De huidige norm rond presteren

We hebben onderzoek gedaan onder 1500 Nederlanders, wat ons inzicht heeft gegeven in de heersende opvattingen en stand van zaken rond mentale gezondheid en stress en prestatiedruk in de maatschappij en in het onderwijs, de prevalentie, oorzaken en oplossingen. Prestatiedruk op jongeren in het onderwijs neemt toe van basisonderwijs (42%) via voortgezet onderwijs (66%) naar hoger onderwijs (76%). De hoge prestatiedruk wordt vooral veroorzaakt door een gevoel van te veel 'moeten' op een dag. Ook de prestatiecultuur in de samenleving wordt aangewezen als boosdoener. Nederlanders zijn zich zeer bewust van het probleem en de urgentie en geven aan dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is om de prestatiedruk op jongeren te verlagen.

De gewenste norm rond presteren

Om meer inzicht te krijgen in de visie van jongeren zelf op dit thema hebben we de uitkomsten van het onderzoek bij hen getoetst. Hierdoor hebben we meer inzicht gekregen in bijvoorbeeld de rol van social media, uitingen van de prestatiecultuur in Nederland en de ervaren hoge verwachtingen bij jongeren. De komende jaren kijken we samen met jongeren en partners hoe we de mentale druk op de jeugd kunnen verminderen.

GG

DE GEZONDE GENERATIE

BIG 5 MENTAAL GEZONDE LEEROMGEVING

Tijdens drie co-creatiesessies hebben jongeren uit 52 aanbevelingen een top 5 gekozen als prioriteit voor een mentaal gezonde leeromgeving. Wij helpen jongeren deze top 5 te agenderen bij de partijen die dit kunnen realiseren.

Ga hier naar gezondegeneratie.nl

Programma Gezonde Generatie: Alcoholpreventie voor de Gezonde Generatie

In Nederland is er veel gezondheidsschade door alcohol. Veel mensen weten niet dat de gezondheidsrisico's al toenemen door het drinken van één glas per dag. Daarom zetten de Samenwerkende Gezondheidsfondsen zich, onder aanvoering van KWF Kankerbestrijding en de Maag Lever Darm Stichting (MLDS), in voor een Gezonde Generatie die opgroeit in een samenleving waarin het makkelijk en normaal is om geen alcohol te drinken. In een omgeving die hen daarbij ondersteunt.

Om stapsgewijs naar ons einddoel in 2040 toe te werken is een routekaart ontwikkeld, gebaseerd op kennisdeling, bewustwording en maatregelen, om een gezonde omgeving voor jongeren te creëren. Voor de eerste trede

van de routekaart ligt de focus op het vergroten van de kennis en bewustwording over de gezondheidsschade van alcoholgebruik.

In 2022 hebben we voorbereidingen getroffen voor een kenniscampagne over de relatie tussen alcoholgebruik en het risico op kanker en hebben we een dialoogfilm opgeleverd. Die film gebruiken we om op een laagdrempelige manier het gesprek aan te gaan over alcohol en het belang van alcoholpreventie voor de missie van de gezondheidsfondsen.

Daarnaast hebben we in 2022 ook contact gehad met gemeenten om te laten zien wat zij kunnen doen om (gezondheids)schade door alcoholgebruik te verminderen. In april in de vorm van een [online webinar](#), in juni tijdens het jaarlijkse VNG Congres in Hoorn en in september tijdens bijeenkomsten van de West-Friese gemeenten hebben we met meerdere wethouders en ambtenaren gesproken over hoe zij hun preventiebeleid kunnen verbeteren.

'Het kan wel!'

Roy van der Ploeg
stuurgroeplid en lid
lobbywerkgroep
AlcoholPreventie
voor de Gezonde
Generatie, adviseur
public affairs en
projectleider gezonde
voedselomgeving
Maag Lever Darm
Stichting

Interview Roy van der Ploeg

Als stuur- en werkgroeplid zet Roy van der Ploeg zich in voor het creëren van een omgeving waarin het voor jongeren de makkelijke keuze is om geen alcohol te drinken. 'De beschikbaarheid van alcohol valt me op. Bij de sportvereniging. In de supermarkt. Dan zie ik ineens tussen de groente- en fruitschappen een display met een alcoholactie. De alcoholische dranken staan dan dus ook op andere plekken dan de drankafdeling. Op de groente- en fruitafdeling lopen ook kinderen en jongeren. Die krijgen zo bij wijze van spreken mee dat het drinken van alcohol net zo normaal is als het eten van een appel.'

Een omgeving die het niet drinken van alcohol makkelijk maakt

‘Hoe graag je ook wil als individu, je moet die omgeving veranderen. Want in een omgeving die continu de ongezonde keuze aanreikt, is het ontzettend moeilijk om alcohol te laten staan. Op dit moment wordt er overal reclame gemaakt voor alcohol. De laatste jaren zien we steeds meer reclame voor 0.0 dranken. Dan zou je denken; dat is toch een goede zaak? Maar die reclame leidt juist tot sympathie voor een bepaald merk waardoor de kans dat mensen van datzelfde merk ook alcohol kopen groter wordt.’

Blurring: drie stappen achteruit

‘De overheid wil blurring mogelijk maken. Dat betekent dat je bijvoorbeeld ook een wijntje kunt drinken bij de kapper of een drankproeverij kunt doen in de supermarkt. Op die manier doe je eigenlijk het tegenovergestelde van wat bijdraagt aan de gezondheid van mensen. Je maakt het alleen maar makkelijker om alcohol te drinken. Dat is echt drie stappen achteruit.’

Brandbrief aan Tweede Kamer: neem alcoholpreventie veel serieuzer

‘Daarom riepen we de Tweede Kamer afgelopen jaar samen met tien andere partijen in een brandbrief op om alcoholpreventie veel serieuzer te nemen en zo snel mogelijk in te zetten op deze bewezen effectieve maatregelen¹. Niet omdat we met het vingertje willen wijzen, maar om mensen bewust te maken

van de gezondheidsrisico's. Dit heeft geleid tot vragen in het leefstijldebat en mooie mediamomenten rondom het stoppen van de alcoholtafel waarin blurring² en alcoholmarketing ter discussie worden gesteld.’

Drankdialogen

‘Afgelopen jaar hielden we zogenoemde drankdialogen met collega's bij KWF en MLDS. Door kennis te delen over de gezondheidsrisico's en het gesprek te voeren komt er bewustwording op gang. Mensen zullen niet van de een op de andere dag geen alcohol meer drinken. Maar ik geloof dat bewustwording en kennisoverdracht op de lange termijn echt effect heeft. Denk maar aan de anti-rookmaatregelen. Vroeger was roken in de trein of zelfs door artsen in het ziekenhuis normaal. Dat is nu natuurlijk niet meer voor te stellen. Oftewel: het kán dus wel degelijk.’

1 [Alcoholpreventie: maatregelen en interventies - Expertisecentrum Alcohol \(trimbos.nl\)](#)

2 [Bekijk hier de aflevering van Pointer](#)
In deze aflevering van Pointer wordt uitgelegd wat blurring met alcohol is en waarom dit zo schadelijk is. Ook zie je in deze aflevering wat een tiener online (o.a. op TikTok) aan alcohol ziet.

Programma Gezonde Generatie: Jongeren & de Gezonde Generatie

Jongereninclusie

De stem van jongeren is onmisbaar binnen het programma de Gezonde Generatie.

De afgelopen jaren hebben we op verschillende manieren jongeren aan het programma verbonden. Bijvoorbeeld via een jongerenpanel, co-creaties en het in dienst nemen van jonge professionals met een gezonde kijk op de toekomst.

Jongerenplatform 2K40

2K40 is het jongerenplatform van de Gezonde Generatie, door en voor jongeren. Vanuit 2K40 inspireren jongeren elkaar om gezond te leven en hoe je 'lekker in je vel' komt. Met een eigen jongerenredactie, bestaande uit drie jonge content creators, worden herkenbare en inspirerende verhalen gedeeld, die op een boeiende en toegankelijke manier

Kanysha Hilberink (midden) van de Samenwerkende Gezondheidsfondsen presenteert hier de BIG5 tijdens de lancering van MIND Us in het bijzijn van Koningin Maxima.

voor en door jongeren worden gemaakt. Vanuit een growth marketing benadering, vanuit het bereik, cijfers en content, wordt gekeken waar jongeren (online) behoefte aan hebben. Zo zagen we het afgelopen jaar dat het thema fysieke gezondheid minder weerklank vindt bij de doelgroep. Onderwerpen rondom mentale gezondheid, zoals stress en prestatiedruk, leven daarentegen wel. Hierin willen jongeren graag zelf het verschil maken. De jongerenredactie ontwikkelde verschillende formats zoals de Kiss Quiz en Portretjes, voor [YouTube](#) en [Instagram](#).

Daarnaast heeft [2K40](#) ook een rol gespeeld in het co-creëren en verspreiden van social media content voor campagnes van de Gezonde Generatie, zoals de Monster-campagne en de bijbehorende Monsterhit.

Samenwerken met verschillende partners

Om ons verder te verdiepen in de doelgroep en meer mogelijkheden voor dialoog en betrokkenheid te creëren, zijn er meerdere off- en online samenwerkingen tot stand gekomen met jongerenorganisaties, scholen en micro-influencers. Ook hebben we gesprekken gevoerd met jongeren(experts) om de behoeften van jongeren in kaart te brengen, om beter te begrijpen wat zij belangrijk vinden. Op basis van deze inzichten stond de tweede helft van 2022 in het teken van het ontwikkelen van een nieuwe visuele identiteit die beter aansluit bij de doelgroep, en het verder afstemmen en integreren van Jongerenperspectief en 2K40 in het programma Gezonde Generatie.

Zorgen om online kansspelen

Als gezondheidsfondsen hebben we zorgen over de consequenties van risicovolle online kansspelen voor de (mentale) gezondheid van jongeren en (kwetsbare) volwassenen. In 2022 zijn we gestart met een overleg met inhoudelijk experts om ons te adviseren over onze inzet. Voorafgaand aan het Commissiedebat Kansspelen voor Justitie en Veiligheid in oktober hebben we onze zorgen per brief geuit en gepleit voor snelle verbetering van de spelersbescherming en verslavingspreventie. Per 2023 starten de SGF en een aantal maatschappelijke organisaties met de uitwerking van een aanpak om te zorgen dat spelers van risicovolle online kansspelen beter worden beschermd in Nederland.

Programma Gezonde Generatie:

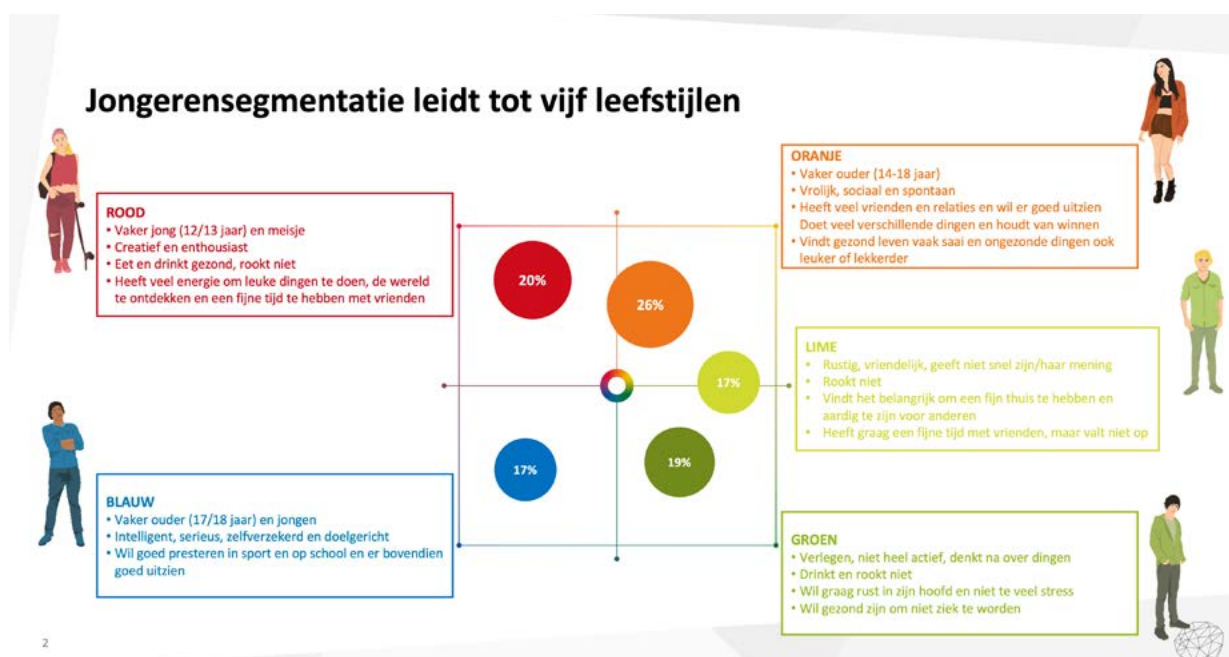
Kennis, Onderzoek en Impactmonitoring

Kennis, Onderzoek en Impactmonitoring (KOI) heeft voor verschillende projecten bijgedragen aan (markt)onderzoekstrajecten. Zo is in samenwerking met onderzoeksbureau MarketResponse onderzoek gedaan naar onder meer prestatiedruk in onze samenleving, een Gezonde Generatie kernboodschap die mensen raakt, het effect van campagnes, en de omvang en samenstelling van de SGF-achterban.

Voor jongeren is een segmentatie-/drijfverenmodel ontwikkeld. Dit wordt inmiddels gebruikt om de doelgroep beter te begrijpen en te bereiken. De vijf leefstijlen uit dit model zijn als onderdeel opgenomen in de Trendmonitor 2022. Dit is de tweede editie (na 2020) van het onderzoek dat inzicht geeft in

draagvlak, prioriteiten en issues op het gebied van gezondheid in Nederland.

Om onze initiatieven sturing te geven en de impact ervan te monitoren hebben we in 2022 aan de hand van bestaande gedragsveranderingsmodellen een eigen systeemveranderingsmodel ontwikkeld. Dit heeft ertoe geleid dat we met onze programma's inzetten op onder andere lobby en communicatie om de sociale norm rond gezondheid te beïnvloeden. Dit ten behoeve van het creëren van maatschappelijk draagvlak, politiek draagvlak en de benodigde beleidsmaatregelen. Voor onderzoek gebruikten we vooralsnog een ander impactmodel, gericht op (technologische) innovatie, en in mindere mate op gedragsbeïnvloeding.

Gezamenlijke programma's

2 Ziekteoverstijgende onderzoekprogramma's

Interview Lisette Krul

Als Programmamanager onderzoek bij de SGF ontwikkelt Lisette Krul met de SGF leden en partners zoals ZonMw en Health Holland, strategische, ziekte overstijgende onderzoeksprogramma's. 'Bij voorkeur willen we dat er zo min mogelijk patiënten zijn en dat mensen in goede gezondheid zijn en blijven.' Maar als je dan ziek bent, willen we ervoor zorgen dat verergering voorkomen kan worden, kwaliteit van leven zo goed mogelijk is en er zoveel mogelijk zicht is op herstel.

Bundelen van kennis, middelen en netwerken

'Waar de individuele fondsen zich richten op specifieke ziektebeelden bundelen we als SGF onze krachten op ziekte overstijgende onderwerpen die van meerwaarde kunnen zijn voor meerdere ziektebeelden en patiëntengroepen. Denk bijvoorbeeld aan het Programma Immunologie waarbij er gekeken is naar de achterliggende oorzaak van vele ziekten, de fout in het immuunsysteem. Met deze onderzoeksprogramma's willen we aanvullende kennis genereren, die de fondsen kunnen combineren met de kennis die gegenereerd wordt in hun eigen ziekte specifieke programma's. Door het bundelen van kennis, middelen en netwerken, kunnen grotere programma's worden uitgevoerd die door hun ziekte overstijgende karakter en omvang grotere en bredere impact kunnen bereiken.'

Meer dan financier

'Het is van belang om, hoe fundamenteel het onderzoek ook is, vanaf het begin aan het

einddoel (de patiënt) te denken en scherp te blijven op wat nodig is om die impact voor de patiënt te bereiken. Als SGF stimuleren we onderzoekers om een plan om te stellen om hun doel te bereiken en samen te werken met partijen die nodig zijn om dit doel te bereiken (gebruikers). Door het netwerk van SGF en haar leden kunnen we patiënten, onderzoekers en bedrijf/ beleid goed met elkaar verbinden. Dit is cruciaal om innovatie bij de patiënt te krijgen.'

Drie programma's: Humane Meetmodellen, Immunologie en Leefstijlgeneeskunde

'Zoveel mogelijk impact maken voor meerdere patiëntengroepen komt ook terug in onze keuzes voor de programma's. Met immunologie kijken we naar het immuunsysteem dat de basis is voor een goede gezondheid en vele ziekten en patiëntengroepen raakt. Om te borgen dat onderzoek zo snel mogelijk in de patiënt toegepast kan worden, is het programma Humane Meetmodellen opgericht. Hiermee willen we bereiken dat humane

A portrait of Lisette Krul, a woman with wavy brown hair and blue eyes, smiling. She is wearing a long-sleeved top with a red, grey, and black color-block design. The background is a blurred indoor setting with green shelving units.

Lisette Krul
Programma-
manager
Onderzoek bij de
Samenwerkende
Gezondheids-
fondsen

**‘Toegepast onderzoek
waarbij onderzoekers
samenwerken met
doelgroepen is cruciaal
om innovatie te laten
slagen.’**

meetmodellen het uitgangspunt worden voor gezondheidsonderzoek in plaats van het proefdier. Over de voortgang van deze programma's kun je hier verder lezen.'

'Aanvullend op deze lopende programma's hebben we geconstateerd dat er veel potentie zit in leefstijlgeneskunde. Daarom zijn we in 2022 gestart met het vormgeven van een nieuw onderzoeksprogramma die in 2023 open zal gaan. Gezonde leefstijl vormt een

rode draad door SGF-activiteiten. Bijvoorbeeld met de Gezonde Generatie om ziekte te voorkomen. Naast preventie zien we groot potentieel in leefstijlinterventies als onderdeel van behandeling van chronische ziekten en het verbeteren van kwaliteit van leven. Wij geloven dat juist met de aanpak van leefstijl als onderdeel van de behandeling mensen met chronische aandoeningen veel meer grip kunnen krijgen op hun ziekte en hun kwaliteit van leven.'

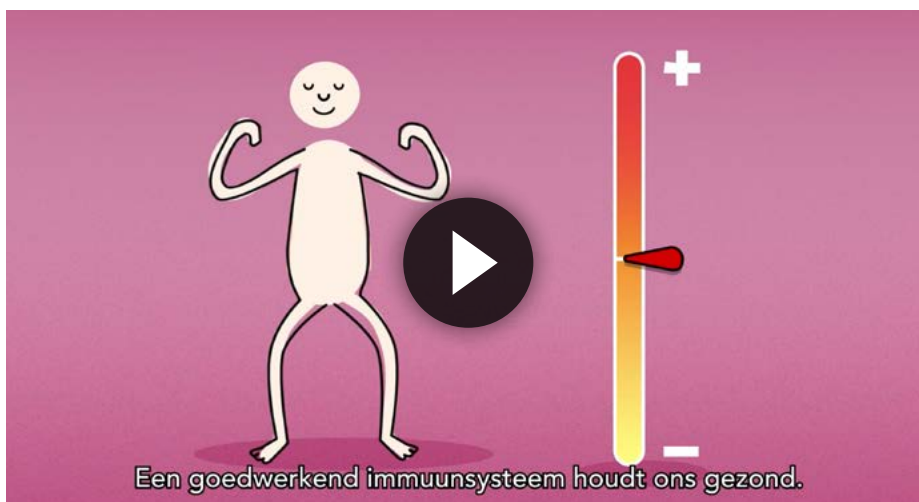
Ziekteoverstijgende onderzoeksprogramma's:

Programma Immunologie

Bij uiteenlopende aandoeningen speelt ontregeling van het immuunsysteem een cruciale rol; zo reageert het afweersysteem bijvoorbeeld te sterk bij auto-immuunziekten als reuma en diabetes en juist onvoldoende in het geval van kanker.

Binnen het SGF-immunologie programma (2018-2022) investeerden de gezondheidsfondsen en Health~Holland samen met het bedrijfsleven ruim 15 miljoen euro in drie veelbelovende consortia: het TIMID consortium, het DC4Balance consortium en het Target2B consortium. In plaats van dat er gekeken werd naar één specifiek ziektebeeld lag de focus op een ziekteoverstijgende aanpak en werd gezocht naar de achterliggende oorzaak: de fout in het immuunsysteem.

Eind 2022 zijn de projecten afgerond en hebben de drie consortia zich verenigd in één groot publiek-privaat partnerschap onder de naam ImmuneHealthXL. De onderzoekers willen gezamenlijk verder gaan en hun resultaten uit de drie projecten gebruiken om in de toekomst behandelingen op maat te kunnen ontwikkelen voor verschillende ziektebeelden en patiëntengroepen. Gezien de potentie van dit onderzoek voor de achterban van SGF is gevraagd een gezamenlijk voorstel voor vervolgonderzoek in te dienen. Hierbij wordt voortgeborduurd op succesvolle resultaten met focus op maatschappelijke impact voor meerdere ziekten en gewerkt in co-creatie met doelgroepen. Deze aanvraag is inmiddels beoordeeld door een internationale, onafhankelijke beoordelingscommissie en op basis van het advies van deze commissie onder voorwaarden gehonoreerd. Als aan deze voorwaarden voldaan wordt, dan zal dit project in 2023 van start gaan en tot medio 2027 lopen.

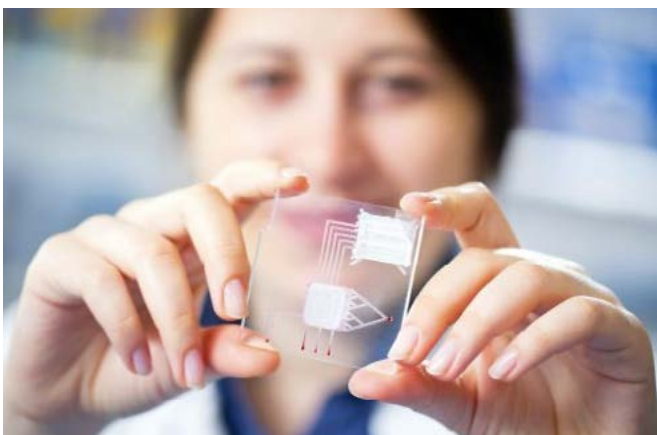
■ **Video:** Programma Immunologie

Ziekteoverstijgende onderzoeksprogramma's:

Programma Humane meetmodellen

De verwachting is dat onderzoeksmodellen die gebaseerd zijn op de mens, de situatie in de mens beter benaderen dan proefdiermodellen. Op dit moment zijn dergelijke onderzoeksmodellen voor veel gezondheids-onderzoeksvragen nog niet ontwikkeld of worden nog niet geaccepteerd door bijvoorbeeld autoriteiten of bedrijven.

Door de ontwikkeling van proefdiervrije innovaties te stimuleren willen de Samenwerkende Gezondheidsfondsen de wetenschap op termijn minder afhankelijk maken van dierproeven. Samen met de overheid en andere organisaties waaronder Proefdiervrij, Health~Holland en ZonMw lopen we voorop in de transitie naar proefdiervrije meetmodellen. Hiervoor zijn we onder meer aangesloten bij de landelijke Transitie naar Proefdiervrije Innovatie (TPI).

De Samenwerkende Gezondheidsfondsen investeren met het onderzoeksprogramma Humane meetmodellen in de ontwikkeling en toepassing van beter voorspelbare, humane meetmodellen. Hiermee willen we bereiken dat humane meetmodellen het uitgangspunt worden voor gezondheidsonderzoek. Humane meetmodellen nemen de mens als uitgangspunt en zijn bijvoorbeeld gebaseerd op humaan weefsel en humane data. Denk aan menselijk materiaal als stamcellen of weefsel na operaties of 'organen-op-een-chip'. In het Humane meetmodellen programma werkt de SGF samen met Health~Holland, ZonMw en NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen (TTW). Ook ondersteunt de Stichting Proefdiervrij projecten in dit programma. Het programma bestaat uit twee financieringsrondes, waarbij in totaal meer dan 9 miljoen euro beschikbaar is gesteld.

Binnen de projecten worden onder andere tumor- en huid organoïden en 'organ-on-a-chip' modellen ontwikkeld voor nieuwe geneesmiddelen, multi-weefsel kweeksystemen getest voor betere therapieën en slimme EEG-caps ingezet voor het meten van hersenactiviteit. Naast de behandeling en preventie van ziekten zijn er ook projecten die zich richten op toepasbaarheid van de humane

meetmodellen voor meerdere ziektebeelden en de impact op meerdere patiëntengroepen. In 2022 zijn alle projecten gemonitord op basis van voortgangsrapportages en door bijwonen van gebruikercommissievergaderingen. De voortgang van alle projecten was goedgekeurd. Voor de SGF en haar leden is het belangrijk om kennisvalorisatie en kennisoverdracht te stimuleren. Zo werken de onderzoekers binnen deze 13 projecten

nauw samen met kennisgebruikers zoals bedrijven, klinici en patiëntvertegenwoordigers. Ook wordt jaarlijks een programmadag door de SGF en haar partners georganiseerd om onderling verbinding te creëren en kennis te delen. In 2022 vond de [tweede programmadag](#) plaats in Culemborg.

Ziekteoverstijgende onderzoeksprogramma's: **Bijdrage aan RegMedXB**

In 2022 is met middelen voor PPS (publiek-private samenwerkingen) namens de SGF een bijdrage gedaan aan twee projecten binnen RegMedXB. RegMedXB is een internationaal samenwerkingsverband waarin wetenschappers, bedrijven, overheidsinstellingen en gezondheidsfondsen samenwerken om oplossingen te vinden voor chronische aandoeningen. Het gaat om de projecten Organoid immunology en Large scale iPSC expansion technologies en resultaten worden eind 2023 verwacht.

Ziekteoverstijgende onderzoeksprogramma's:

Verkenning Infectieziekten en antimicrobiële resistentie

Antimicrobiële resistentie en mogelijk nieuwe pandemieën door infectieziekten bedreigen zowel de volksgezondheid als onze manier van leven fundamenteel. Toch is hier nog niet voldoende aandacht voor en wordt de stem van patiënten onvoldoende gehoord.

De Samenwerkende Gezondheidsfondsen bundelen de krachten om te bekijken op welke wijze we kunnen bijdragen aan het beperken van de maatschappelijke impact van infectieziekten.

Infecties (veroorzaakt door bacteriën, virussen, schimmels of parasieten) kunnen grote negatieve gevolgen hebben op de gezondheid en de maatschappij. Medische ingrepen dreigen in toenemende mate gecompliceerd te raken door infecties die door antimicrobiële resistentie minder goed te behandelen zijn. Als we niets doen, leidt dit tot een significante vermindering van de levensverwachting en zullen de meest simpele infecties (die iedereen kan oplopen) vaker levensbedreigend zijn. Infectieziekten hebben een disproportionele impact op mensen met een kwetsbare gezondheid of chronische aandoening en daarmee op de achterban van de gezondheidsfondsen.

Binnen SGF-verband heeft een taskforce infectieziekten en antimicrobiële resistentie, bestaande uit KNCV Tuberculosefonds, Aidsfonds - Soa Aids Nederland, Brandwondenstichting, Nierstichting, Longfonds en Hersenstichting, met andere partijen uit het veld voorjaar 2022 een plan van aanpak voor de kwartiermakersfase vormgegeven. Dit is een brede samenwerking met onder andere Erasmus MC en een netwerk van experts op het gebied van infectieziekten, mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning door Immunis Foundation.

Met deze kwartiermakersfase is medio 2022 gestart en hierin staan 'publiek bewustzijn' en 'de stem van de patiënt' centraal. Door de samenwerkende gezondheidsfondsen wordt aan een plan van aanpak voor de uitvoeringsfase gewerkt door onder andere:

- het in kaart brengen van de huidige opvattingen van het algemeen publiek en patiënten ten aanzien van infectieziekten en resistentieproblematiek;
- het vormgeven van patiëntverhalen;
- contouren te schetsen voor een communicatie- en lobbyaanpak.

Naar verwachting is het plan van aanpak voor de uitvoeringsfase medio 2023 gereed.

Interview Cor Blom

Cor Blom is taskforcelid binnen het Programma Infectieziekten en werkzaam als Strategisch beleidsadviseur bij Aidsfonds - Soa Aids Nederland. "Bij Covid hebben we gezien dat infectieziekten naast ziektegevallen ook kunnen leiden tot een disruptie van de zorg. Wereldwijd zijn we op weg naar miljoenen doden als gevolg van geneesmiddelenresistentie. Het is belangrijk dat we ons ervan bewust zijn dat infectieziekten en resistentie steeds vaker zullen voorkomen en dat we hierop goed moeten zijn voorbereid."

Hoe kan het dat er nog niet voldoende aandacht is voor infectieziekten en geneesmiddelenresistentie terwijl het zo'n urgent probleem is?

'Dat zit hem in het karakter van de problemen. Je merkt het pas als het te laat is. Vooral geneesmiddelenresistentievorming is een sluipend gevaar. Je merkt pas wat de dreiging is als bestaande behandelingen tegen bacteriën, virussen of schimmels ineens niet meer aanslaan. En dat is voor iedereen, maar zeker voor de achterban van de fondsen, een groot risico. Voor nieuwe infectieziekten geldt dat ook; doordat we als mensen indringen in de omgeving van dieren wordt de kans op het overspringen van infectieziekten van dier op mens steeds groter. Daarnaast komen infectieziekten in zorg zelf steeds vaker voor doordat we ouder worden, langer blijven leven en daardoor meer zorg nodig hebben. De gevolgen gaan we pas merken bij een grote vergrijzingspiek terwijl je die lang van tevoren

kan zien aankomen. Door het sluipende karakter van de problematiek wordt de schaal van het probleem dus niet goed gezien. Daarnaast zijn we geneigd pas iets te doen als het probleem zich voordoet. Dat zie je bijvoorbeeld terug in de keuzes ten aanzien van investeringen.'

'In Nederland wordt er enorm veel geld gestoken in ziekenzorg en naar verhouding weinig geld in het voorkomen van ziekten. Daarin is echt een kanteling nodig.'

Is zo'n urgent thema niet iets waarop de overheid actief zou moeten zijn?

'Er zijn al allerlei activiteiten vanuit de overheid en andere partijen. Maar er is echt nog meer aandacht en bewustwording nodig rondom dit onderwerp. Als fondsen hebben we een gezamenlijke ambitie om voor iedereen in Nederland een langer gezond leven mogelijk te maken. Als je kijkt naar bedreigingen die daarbij in de weg staan kom je al gauw uit bij infectieziekten en geneesmiddelenresistentie. We willen op dit thema vooral vernieuwing en innovatie aanjagen en samenhang aanbrengen in de bestaande activiteiten. Door mensen bij elkaar te brengen stimuleren we samenwerking. We willen ervoor zorgen dat er meer bewustwording komt en dat de stem van patiënten gehoord wordt.'

Waarom is de stem van de patiënt hierin zo belangrijk?

'Doordat infectieziekten en geneesmiddelenresistentie voorkomen bij mensen met verschillende aandoeningen is er niet een duidelijk gezicht van deze patiëntengroep. Dat draagt er ook aan bij dat de omvang van het probleem niet goed onderkend wordt. Daarnaast zien we helaas nog te vaak dat de belangen en behoeften van patiënten niet voldoende worden meegewogen in bijvoorbeeld keuzes over behandeling, preventie of beleid. Dan krijg je keuzes die voor heel veel

mensen nadelige en soms zelfs ernstige gevolgen hebben. Dat zagen we bijvoorbeeld tijdens corona bij het uitstellen van operaties en zorg. Wij geloven er enorm in dat de preventie en zorg op dit thema verbeterd kan worden en dat we beter opgewassen kunnen zijn tegen infectie en geneesmiddelenresistentie als we patiënten mee laten denken bij het formuleren van oplossingsrichtingen.'

Wat moet er gebeuren?

'Op de eerste plaats moet er meer bewustwording komen en blijven over het belang van dit onderwerp, zowel binnen de preventie, zorg en het maatschappelijk veld als bij het brede Nederlandse publiek. Ook binnen de gezondheidsfondsen zelf is er wat dat betreft nog werk aan de winkel. Daarnaast moeten we meer zicht krijgen op verbeteringen in de aanpak van infectieziekten en geneesmiddelenresistentie. Denk bijvoorbeeld aan de het werken aan een meer veerkrachtige zorg of het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen. Maar ook het verbeteren van de aanpak van infecties in zorgsituaties verdient meer aandacht. Daarbij moet de stem van de patiënt meegenomen worden. Als je het positief bekijkt ligt er echt een kans om voor iedereen in Nederland een langer gezond leven mogelijk te maken. Als we willen gaan voor een Gezonde Generatie dan moeten we er ook voor zorgen dat die goed is voorbereid op infectieziekten en geneesmiddelenresistentie.'

Cor Blom

Taskforcelid
Programma
Infectieziekten
en Strategisch
beleidsadviseur
bij Aidsfonds -
Soa Aids
Nederland

Gezamenlijke programma's

3 Programma Kwaliteit van leven

Programma Kwaliteit van leven:

'Samenredzaamheid in de arbeidscontext'

Kwaliteit van leven gaat in essentie om het hebben van een betekenisvol leven en participeren in de samenleving. In 2022 is gestart met een mobilisatiefase van dit programma rond kwaliteit van leven met als initiële focus de arbeidscontext.

Werk hebben is heel belangrijk voor de ervaren gezondheid. Juist voor onze achterban, mensen met een chronische aandoening en degenen die als mantelzorgers zorgen voor deze doelgroep. Voor een groot deel van deze achterban is werk niet vanzelfsprekend en is de kans op uitval groot. In dit programma willen we een beweging creëren van 'zelfredzaamheid', eigen regie & eigen verantwoordelijkheid, naar 'samenredzaamheid', waar de nadruk ligt op de kracht van het sociale netwerk van collega's en leidinggevenden.

In de mobilisatiefase is met input van de doelgroep toegewerkt naar een gezamenlijke strategie en aanpak op het gebied van communicatie- en lobbyactiviteiten. Er hebben verschillende gesprekken en co-creatie sessies met gezondheidsfondsen, ervaringsdeskundigen en experts plaatsgevonden op basis waarvan er een huidig en gewenst beeld van samenredzaamheid in de arbeidscontext is geformuleerd. Aan de hand hiervan is een strategie tot 2030 uitgewerkt waarin een focus op werkbehoud, werkverzuim en passend werk voor mensen met een chronische ziekte of aandoening of mantelzorgrol centraal staan. In 2023 zal worden gestart met de uitvoering van het programma.

Interview Thomas Pruijsen

Waar ligt volgens jou de kracht van het SGF-programma?

'In het Kwaliteit van leven-programma staat niet het individu centraal maar de samenredzaamheid van de omgeving. Heel lang is er gekeken naar hoe je zelf het meeste uit je leven kan halen. Maar in de praktijk kunnen we niet zonder elkaar. Nu wordt er nog veel gekeken naar wat iemand nodig heeft en hoe een (zorg)professional daarin kan ondersteunen. Terwijl er al zoveel verbeterd kan worden als we kijken naar wat de omgeving, inclusief collega's en werkgevers kunnen betekenen.

'Eén miljoen Nederlanders staan nu nog langs de kant, terwijl ze willen werken.'

Daarbij gaat het niet alleen maar over mensen die nu 'aan de zijkant staan', zodat ook zij in het arbeidsproces kunnen aanhaken, maar ook mensen die al werken, zodat zij de steun krijgen die ze nodig hebben. Daarmee kunnen meer mensen werk krijgen en behouden.

Daarin zie ik ook een antwoord op de hoge verzuimcijfers van de laatste jaren. Door de afbouw van de zorg en de vergrijzing zien we dat veel meer mensen mantelzorgtaken krijgen. Dan is het wel goed om te weten hoe we daar in de arbeidscontext goed mee om kunnen zodat we uitval voorkomen en zoveel mogelijk arbeidskracht behouden.'

Waarom is het belangrijk dat ervaringsdeskundigen betrokken zijn bij het programma?

'Niemand weet beter waar het over gaat dan de mensen met een chronische aandoening of mantelzorgers zelf. Zij weten wat wel en niet werkt en wat zij nodig hebben. Te vaak wordt er beleid gemaakt door mensen die te ver af staan van de problematiek. Dan wordt wel eens uit het oog verloren waar deze mensen nou eigenlijk tegenaan lopen. Door ervaringsdeskundigen van meet af aan te betrekken in het programma voorkom je dat.'

Waarom heb je affiniteit met dit onderwerp?

'Als ervaringsdeskundige weet ik hoe het is om met een psychische kwetsbaarheid deel te nemen aan het arbeidsproces. Als beleids- en projectmedewerker bij MIND kan ik mijn ervaring extra benutten. Ik geloof dat

'Samenredzaamheid staat centraal.'

Thomas Puijzen
Beleids- en projectmedewerker
MIND

‘Niemand weet beter wat er nodig is dan de mensen waar het over gaat.’

ook mensen met een chronische aandoening of een extra zorgtaak veel bij kunnen dragen. Dat is aan alle kanten winst.’

Welke boodschap wil jij aan iedere werkgever meegeven als het gaat om dit thema?

‘Mijn droom is dat iedereen die wil werken ook daadwerkelijk in het arbeidsproces meedoet. Al is het maar met een contract van vier uur per week. En dat dit dus voor iedereen in Nederland heel normaal is.’

Feiten en cijfers

- Van de potentiële Nederlandse beroepsbevolking (18-65 jaar) heeft 32% een chronische aandoening. Dat zijn meer dan 3.6 miljoen mensen. Komende jaren zal dit aantal alleen maar stijgen, vanwege ‘langer leven’ en ‘langer werken’.*
- Van de mensen die een chronische aandoening hebben, werkt 50%. Van de mensen die gezond zijn, werkt 80%.**
- Daarnaast combineren zo 1 op de 4 werkenden hun werk met mantelzorgtaken. De druk op de mantelzorgers stijgt: 18% van het totale ziekteverzuim is mantelzorg gerelateerd.***

Een positief werkklimaat, begrip en steun vanuit leidinggevenden is cruciaal voor werkbehoud chronisch zieken en mantelzorgers:

- Het risico op instroom in de WIA van medewerkers met een chronische aandoening neemt met 49% af bij meer sociale steun vanuit het werk****

- Mantelzorgers die begrip ervaren van hun leidinggevende melden zich tot twee keer minder vaak ziek dan mantelzorgers die dat begrip missen*****

Bronnen

*Data uit eind 2020. Bron potentiële beroepsbevolking: UWV, Kennisverslag 2021-7 ‘Arbeidsparticipatie van mensen met een arbeidsbeperking tijdens de coronacrisis’

** Organisation for Economic Co-operation and Development (2010). *Sickness, disability and work. Improving social and labour-market integration of people with disability. Policy Paper*, 24-11-2020.

*** De Boer et al., 2019 en werkenmantelzorg.nl

**** Leijten F, Wind A de, Heuvel van den SG, Ybema JF, Beek van der AJ, Robroek SJW, Burdorf A (2015) *The influence of chronic health problems and work-related factors on loss of paid employment among older workers. J. Epidemiol Community Health.* 2015 Nov;69(11):1058-65

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26112957>

Vereniging

De leden van de SGF

De SGF bestond eind 2022 uit 22 leden.

Leden van de SGF eind 2022:

1 Aidsfonds – Soa Aids Nederland	12 Nationaal MS Fonds
2 Alzheimer Nederland	13 Nederlandse Brandwonden Stichting
3 Diabetes Fonds	14 Nierstichting
4 EpilepsieNL	15 Oogfonds
5 HandicapNL	16 ParkinsonNL
6 Hartstichting	17 Prinses Beatrix Spierfonds
7 Hersenstichting	18 ReumaNederland
8 KWF Kankerbestrijding	19 Stichting ALS Nederland
9 KNCV Tuberculosefonds	20 Stichting MS Research
10 Longfonds	21 Trombosestichting Nederland
11 Maag Lever Darm Stichting	22 MIND

In ledenvergaderingen worden door de directies van alle gezondheidsfondsen besluiten genomen over de koers en activiteiten van de SGF. Met het mandaat van de leden bestuurt het bestuur de vereniging.

De SGF bevordert de samenwerking tussen de individuele gezondheidsfondsen, zodat wij onszelf en elkaar kunnen versterken en zo een grotere maatschappelijke impact generen.

Het bestuur

Het bestuur bestond per 31 december 2022 uit:

- Michael Rutgers (voorzitter)
- Bernique Tool (vicevoorzitter)
- Gerjoke Wilmink
- Merel Heimens Visser
- Joost Wijnhoud

Koos Boering is per maart 2022 afgetreden als bestuurslid. Tijdens de ALV in maart 2022 is Maarten Stikkelorum benoemd als nieuw bestuurslid per 1 maart. Hij is per september afgetreden vanwege zijn vertrek bij de Hartstichting. Per november 2022 is Gerjoke Wilmink, directeur-bestuurder bij Alzheimer Nederland, toegetreden tot het bestuur van de SGF.

Platform- en netwerkfunctie

Binnen de SGF zijn verschillende themagroepen, klankbordgroepen, stuurgroepen en werkgroepen actief:

- Themagroepen hebben een structureel karakter. In bijeenkomsten van de themagroepen wordt kennis uitgewisseld over vraagstukken die bij alle fondsen spelen.
- Stuurgroepen geven sturing aan de gezamenlijke onderzoeksprogramma's.
- De klankbordgroepen Gezonde Generatie en Kwaliteit van leven geven input ten behoeve van deze programma's.
- Werkgroepen hebben een tijdelijk karakter en zijn opgericht voor het uitvoeren van een specifieke tijdelijke opdracht. Veel werkgroepen benutten de themagroepen als klankbord.

Themagroep Onderzoek

De Themagroep Onderzoek bestaat uit afgevaardigden van alle leden van de SGF die zich met onderzoek en onderzoeksfinanciering bezighouden. Zij komen regelmatig bij elkaar en delen en ontwikkelen kennis ten behoeve van de activiteiten van de afzonderlijke gezondheidsfondsen en de activiteiten van de SGF.

Een tijdelijke werkgroep Impact waarin verschillende fondsleden participeerden is

hiermee aan de slag gegaan en heeft in 2022 de 'Impact Inspiratiewijzer' ontwikkeld om onderzoek met maatschappelijke impact te bevorderen. Met deze concrete tool willen de gezondheidsfondsen onderzoekers en consortia inspireren bij het implementeren van een impactgerichte aanpak tijdens de verschillende fases van hun onderzoek.

De SGF is vertegenwoordigd in diverse externe gremia die raken aan onderzoek- en onderzoeksfinanciering op het gebied van gezondheid, waaronder:

- de klankbordgroep Horizon Europe Cluster Health;
- de Adviesraad van het Nationaal Programma Open Science;
- de stuurgroep van HealthRI.

Themagroep Patiëntenparticipatie

De SGF zet zich in voor een samenleving waarin mensen langer gezond leven en patiënten de best mogelijke behandeling krijgen. Dit doen we door samen te werken op ziekteoverstijgende activiteiten, waarbij de maatschappelijke impact centraal staat. Inbreng van het patiëntenperspectief is onmisbaar. De Themagroep Patiëntenparticipatie heeft een aanjaag-, advies- en inspiratiefunctie op het thema patiëntenparticipatie.

Vereniging

Kennisuitwisseling gezondheidsfondsen

De SGF fungeert als platform voor gezondheidsfondsen met een rol als verbinder, zowel naar externe partijen, als binnen de wereld van de gezondheidsfondsen. De uitwisseling van kennis en informatie tussen de gezondheidsfondsen vindt onder meer plaats via de verschillende thema- en werkgroepen, (online) bijeenkomsten en reguliere nieuwsupdates.

Interne uitwisseling

Ten behoeve van de interne communicatie werden in 2022 zes SGF-brede Nieuwsupdates verstuurd naar de leden, naast de reguliere updates die naar de directeur-bestuurders worden verzonden.

In 2022 hebben vijf bestuursvergaderingen, één ledenraadpleging en twee ALV's plaatsgevonden. Daarnaast vonden ten behoeve van kennisuitwisseling en verbinding reguliere bijeenkomsten plaats van de SGF Themagroepen Onderzoek en Patiëntenparticipatie. Op het niveau van de verschillende programma's en projecten vinden het hele jaar door overleggen plaats van de diverse stuur- en werkgroepen.

SGF-dag

Op 16 juni kwamen we met 24 gezondheidsfondsen en externe partners bijeen in Museum CORPUS in Leiden voor de SGF-dag 2022. Tijdens deze dag was er plek voor ontmoeting en stonden we gezamenlijk stil bij de vraag: Hoe gebruiken we onze invloed en positie optimaal, ten behoeve van onze gezamenlijke missie: langer gezond leven voor iedereen in Nederland? In de middag werden workshops gegeven en was er de mogelijkheid om op reis te gaan door de mens in Museum CORPUS. Er kwamen zo'n 165 mensen bijeen en de dag werd positief beoordeeld.

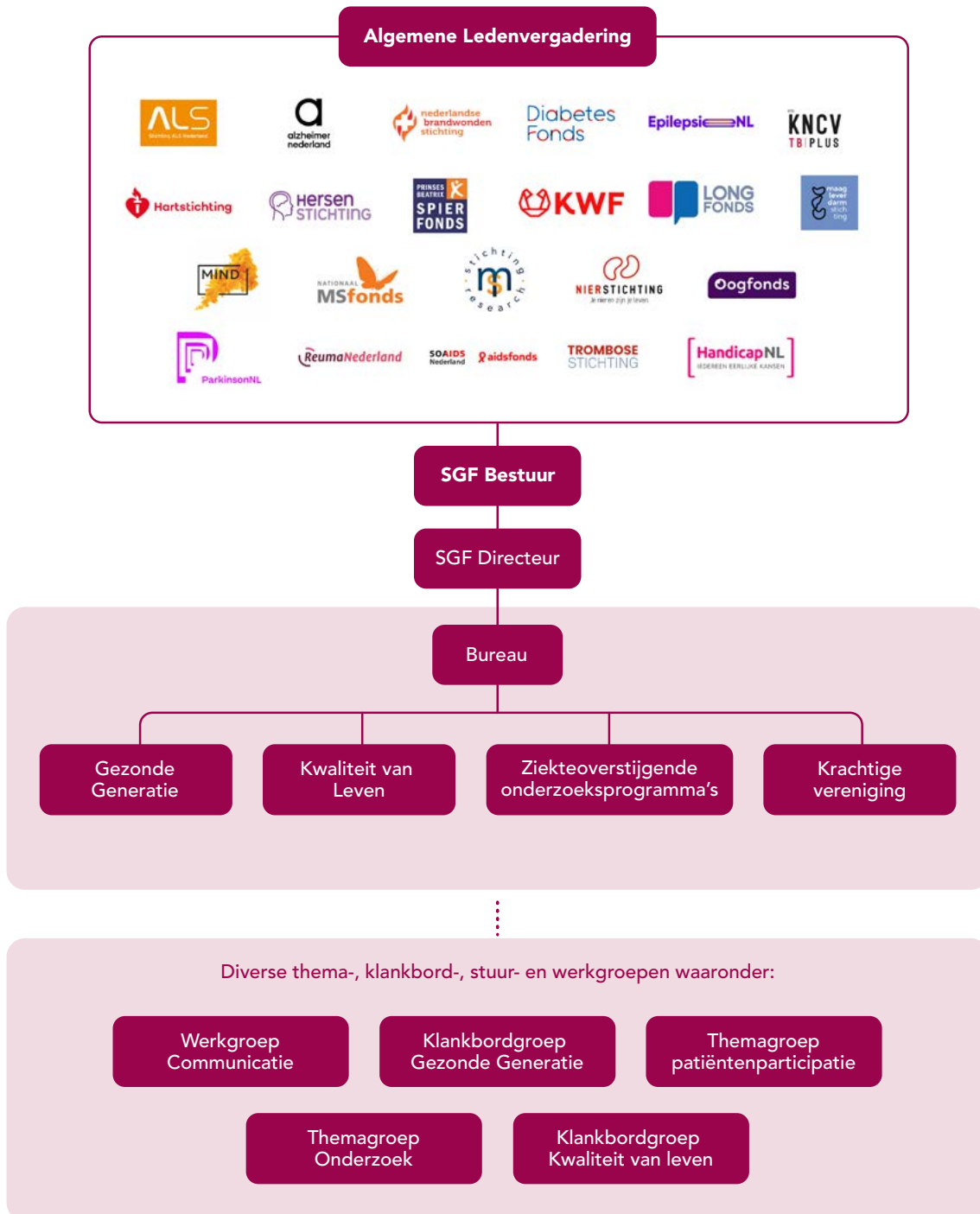

Ons bureau

In 2022 heeft de bureauorganisatie een verdere ontwikkeling doorgemaakt ten behoeve van de ondersteuning van gezamenlijke dossiers en programma's. Eind 2022 had de SGF 16 medewerkers in dienst (14,3 FTE) en 12 medewerkers (6,5 fte) die de SGF en de gezamenlijke programma's ondersteunen

op freelance basis. De directeurspositie werd vervuld door Mark Monsma.

Door de inzet van deze leden, de fondsmedewerkers en het ondersteunende bureau kan de SGF haar ambities waarmaken. De SGF-organisatie zag er in 2022 als volgt uit:

SGF Samenwerkende GezondheidsFondsen

Samenwerkende Gezondheidsfondsen

Stationsplein (2e etage)

3818 LE Amersfoort

secretariaat@gezondheidsfondsen.nl